

ADVOKATFORENINGEN
THE NORWEGIAN BAR ASSOCIATION

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Også sendt pr. e-post: postmottak@fin.dep.no

Deres ref.: 14/1798 SL TV/HKT
Vår ref.: 202904

Dato: 14. juli 2015

HØRING – SKATTEMESSIG BEHANDLING AV VERDIPAPIRFOND

1. Innledning

Vi viser til departementets høringsbrev av 14. april 2015 vedrørende ovennevnte høring.

Det er en prioritert oppgave for Advokatforeningen å drive rettspolitisk arbeid gjennom høringsuttalelser. Advokatforeningen har derfor en rekke lovutvalg inndelt etter fagområder. I våre lovutvalg sitter advokater med særskilte kunnskaper innenfor det aktuelle fagfelt og hvert lovutvalg består av advokater med ulik erfaringsbakgrunn og kompetanse innenfor fagområdet. Arbeidet i lovutvalgene er frivillig og ulønnet.

Advokatforeningen ser det som sin oppgave å være en uavhengig høringsinstans med fokus på rettssikkerhet og på kvaliteten av den foreslåtte lovgivningen.

I saker som angår advokaters rammevilkår vil imidlertid regelendringen også bli vurdert opp mot advokatbransjens interesser. Det vil i disse tilfellene bli opplyst at vi uttaler oss som en berørt bransjeorganisasjon og ikke som et uavhengig ekspertorgan. Årsaken til at vi sondrer mellom disse rollene er at vi ønsker å opprettholde og videreutvikle den troverdighet Advokatforeningen har som et uavhengig og upolitisk ekspertorgan i lovgivningsprosessen.

I den foreliggende sak uttaler Advokatforeningen seg som ekspertorgan. Saken er forelagt lovutvalget for skatterett og lovutvalget for børs og verdipapirhandelrett. Lovutvalget for skatterett består av Bettina Banoun (leder), Finn Eide, Hanne Kristin Skaarberg Holen, Thor Leegaard og Mons Alfred Paulsen. Lovutvalget for børs og verdipapirhandelrett består av Susanne Munch Thore (leder), Lars Knem Christie, Atle Degré, Tore Mydske og Tone Merete Østensen.

Advokatforeningen avgir følgende høringsuttalelse:

2. Sakens bakgrunn

Finansdepartementet foreslår at skattereglene for verdipapirfond ikke lenger skal bygge på en sondring mellom aksjefond og obligasjonsfond. I stedet foreslås felles skatteregler for verdipapirfond. Etter

forslaget skal fondene fortsatt være selvstendige skattesubjekter. Det foreslås ingen endringer i beskatningen av aksjeinntekter i verdipapirfond, og det gis fradrag for utdeling av renteinntekter.

Hvor stor andel av inntektene som anses som renteinntekter, beregnes sjablongmessig etter følgende modell:

- Utdeling fra fond med mer enn 90 % aksjeandel anses som aksjeutbytte,
- utdeling fra fond med mindre enn 10 % aksjeandel anses som renteinntekt og
- utdeling fra fond med 10-90 % aksjeandel splittes i en del som anses som aksjeutbytte og en del som anses som renteinntekt.

Aksjeandelen beregnes ved inntektsårets begynnelse, og det er verdien av aksjer og andre verdipapirer i fondet som er avgjørende. Kontantbeholdning og derivater behandles som rentepapirer. Andeler i underliggende fond inngår i beregningen dersom de utgjør mer enn 25 % av NAV ved årets begynnelse, og det medtas da en andel av det underliggende fondets aksjebeholdning. Det tas likevel ikke hensyn til aksjer eiet av underliggende fond i mer enn ett ledd.

Ved realisasjon behandles gevinst etter tilsvarende sjablongregler, men det er bestemmende for beskatningen hva som var aksjeandelen i ervervsåret og i innløsningsåret. Fordelingen er bestemmende for hvor stor del av gevinsten som omfattes av fritaksmetoden. For personlige deltagere foreslås det at skjerming beregnes etter sjablongen i ervervsåret.

For fond som ikke innrapporterer opplysninger om aksjeandelen, skal skattyter selv dokumentere fordelingen. Hvis det ikke fremlegges dokumentasjon, beskattes utdelingen fullt ut som renteinntekter.

Formålet med forslaget er todelt. For det første skal det motvirkes dobbeltbeskatning av renteinntekter i verdipapirfond som ikke er obligasjonsfond. For det andre skal det motvirkes tilpasningsmuligheter med dagens skatteregler som gjør at kombinasjonsfond med en liten aksjeandel blir omfattet av fritaksmetoden.

3. Formål

Advokatforeningen støtter formålet om å unngå dobbeltbeskatning av renter i obligasjonsfond. En ordning hvor også kombinasjonsfond gis adgang til løpende å dele ut renteinntekter, med fradragsrett for fondet, vil avhjelpe slik dobbeltbeskatning. Advokatforeningen er likevel kritisk til den metoden som er foreslått, jf. nedenfor.

Advokatforeningen er også positiv til forslag som motvirker uheldige tilpasninger. Forslaget går imidlertid lengre enn det som er nødvendig. Slik forslaget er utformet tar det primært sikte på å motvirke tilpasninger. Det er ikke noen vurdering av hvordan forslaget vil kunne innvirke på markedssituasjonen for retailfond. Etter dagens regler er det kun obligasjonsfond som har fradragsrett for utdelinger til andelshaverne. Normalt blir slike utdelinger automatisk reinvestert i nye andeler. Fradragsretten innebærer at det er andelshaverne som løpende betaler skatten på fondets avkastning. Dette innebærer at dobbeltbeskatning av avkastningen unngås, men samtidig innebærer det en utfordring å forklare andelshaverne hvorfor de får betalbar skatt uten å motta penger fra fondet. I den nye modellen vil dette gjelde alle verdipapirfond med mindre enn 90 % aksjeandel.

Forslaget vil etter Advokatforeningens syn kunne gi betydelige utfordringer for norsk fondsindustri, fordi utenlandske retailfond ikke vil ha behov for å dele ut overskudd. I UCITS-sammenheng er det regelen heller enn unntaket at verdipapirfond er unntatt fra beskatning (se oversikt på <http://www.kpmg.com/global/en/issuesandinsights/articlespublications/funds-and-fund-management-survey/pages/default.aspx>). Tidfestingsfordelen vil kunne gjøre det komparativt mer attraktivt å tilby fond fra utlandet enn fra Norge. Etter Advokatforeningens syn burde dette tilsi at Finansdepartementet også vurderer en modell med fullt fritak fra beskatning på fondsnivå, mens utdelinger og gevinster på andelshavernes hånd eventuelt kan skattlegges etter en sjablongmodell. Provenymessig vil et fritak for verdipapirfond da ha begrenset betydning.

Advokatforeningen mener det også kan være grunn til særregulering av uregulerte fond.

Et gjennomgående trekk ved høringsnotatet er at det argumenteres med forenklingshensyn. Advokatforeningen er svært kritisk til at slike hensyn gis en rekkevidde som innebærer at regelsett avviker markant fra mer grunnleggende rettspolitiske hensyn, som for eksempel hensynet til å motvirke dobbeltbeskatning. Etter Advokatforeningens syn må reglene utformes med tanke på å tilrettelegge for skattyteres reelle aktiviteter og ikke på å tilrettelegge for en forenklet kontroll av ligningen.

4. Sjablongmetoden

De foreslåtte reglene sier ingenting om hvordan sjablongen skal fastsettes for fond som etableres i løpet av et inntektsår. For å få en normalisert fordeling, foreslår Advokatforeningen at det for slike fond gis adgang til justering av sjablongen til første årsskifte etter etableringen.

En grunnleggende svakhet med forslaget i høringsnotatet er at det vil føre til at aksjeavkastning skattemessig behandles som renteinntekter. Sjablongen tar utgangspunkt i aksjeandelen av NAV, mens avkastningen av aksjer og andre verdipapirer i fondet som regel vil være ulik. Forutsettes en rente på 2 % og en avkastning i aksjemarkedet på 6 %, vil 2 % av aksjeavkastningen i et fond med lik andel av NAV i aksjer og rentepapirer, skattemessig behandles som renteinntekt på andelshavernes hånd. Advokatforeningens syn er at det vil stride med systematikken i fritaksmetoden for unngåelse av dobbeltbeskatning i selskapssektoren.

Etter Advokatforeningens syn er det også en svakhet med forslaget at verdipapirfond tvinges til å utdele skattefrie aksjeinntekter. Etter forslaget skal utdelinger fra fond med mellom 10 og 90 % aksjeandel klassifiseres forholdsmessig som aksjeinntekt og renteinntekt. Klassifiseringen får også effekt for fradragsretten for fondet, jf. forslagets § 10-20 (1) annet punktum. For å unngå dobbeltbeskatning ville det være tilstrekkelig at det er den skattepliktige inntekten som anses som utdelt. Etter forslaget må det imidlertid deles ut så mye aksjeinntekter som tilsvarer skattepliktig inntekt i fondet, for å unngå dobbeltbeskatning av renter.

For andelshavere som er aksjeselskaper, vil anvendelsen av sjablongen ikke ha betydning for aksjeinntektene. Imidlertid skal formodentlig 3 % av utdelingen medtas til inntekt også for disse. For andelshavere som er fysiske personer, vil metoden føre til unødvendig forskuttering av skatt på aksjeavkastningen, samtidig som det vil kreve løpende oppdatering av skjermingsfradrag og skjermingsgrunnlag, med tilsvarende muligheter for feilføring. Advokatforeningen mener dette i seg selv burde tilsi at forslaget endres slik at det kun er renteinntektene som anses utdelt.

I høringsnotatet fremheves det at en metode som tar hensyn til faktiske inntekter, vil bli for komplisert å praktisere. Advokatforeningen er ikke enig i det. For norske fond vil andelen renteinntekter gjenspeiles i det som er delt ut i andelshaverens eiertid, under forutsetning av at fondene ikke tvinges til å dele ut mer enn alminnelig inntekt. Det kan da legges til grunn at annen verdistigning i fondet representerer aksjeavkastning, selv om det i noen tilfeller ikke vil slå til på grunn av verdiendringer i obligasjonsporteføljen.

For utenlandske fond må det være tilstrekkelig å gi en adgang til å fremlegge bevis for faktisk verdistigning på aksjer i eiertiden, så lenge beviskravet gir en realistisk mulighet for andelshaverne og ikke etterlater for stor grad av diskresjonær kompetanse til Skatteetaten.

Lovforslaget inneholder ingen definisjon av hva som skal regnes med til aksjedelen. Advokatforeningen mener dette er en svakhet ved forslaget, som vil gi risiko for kompliserte tvister. I teksten gjøres det rede for at kontanter og derivater ikke skal regnes som aksjer. Advokatforeningen mener en slik regel må klargjøres i lovteksten og ikke overlates til fortolkning på bakgrunn av lovforarbeider og fortolkningsuttalelser.

Advokatforeningen er også kritisk til at det generelt antas at derivater ikke skal regnes til aksjedelen i fond. En rekke derivater omfattes av fritaksmetoden, og det vil etter foreningens syn være en ubegrunnet forskjellsbehandling dersom de skal anses som renter ved investering gjennom verdipapirfond. Advokatforeningen vil derfor foreslå at en klassifisering eventuelt kobles til skatteloven § 2-38, eventuelt også til § 10-20 (2) i forslaget.

5. Særlig om fond i fond

Det foreslås at det skal tas hensyn til fordelingen mellom aksjer og andre verdipapirer i underliggende fond i ett ledd. Advokatforeningen mener det ikke er spesielle hensyn som skulle tilsi at det ikke er riktig også å ta hensyn til fordelingen i underliggende fond i flere ledd. Så lenge fordelingen er dokumentert i alle ledd, er det kun en beregningsteknisk øvelse som skal til i det øverste leddet. Denne problemstillingen antas å gjelde et begrenset antall fond, men kan likevel være viktig for dem det gjelder.

En mer presserende innvending gjelder forslaget om å begrense innregning av deling i underliggende fond dersom andelen av NAV er 25 % eller mindre. Dette vil kunne hindre en fornuftig risikoallokering i fond i fond-produkter.

I forslaget begrunnes begge disse reglene med forenklingshensyn. Advokatforeningen er sterkt kritisk til at forenklingshensyn gis så betydelig gjennomslag. Dersom fordelingen er innrapportert eller kan påvises, er det ingen reell grunn til ikke å tillate en tilordning til fordelingen i overliggende fond.

6. Dokumentasjonskrav

For det tilfelle at fordelingen etter sjablongmetoden ikke er innberettet, foreslås det at andelshaver skal dokumentere den. Etter forslaget skal utdeling (og formodentlig gevinster) anses som renter dersom dokumentasjonen ikke er "tilfredsstillende". Advokatforeningen mener at en så upresis angivelse av dokumentasjonskravet ikke er tilfredsstillende. Slik regelen er utformet, må det forventes omfattende tvister som kun gjelder dokumentasjonskravet. Etter foreningens syn bør det være tilstrekkelig for eksempel å kunne fremlegge kortprospekt for fondet, som angir aksjeandelen. Ved svært strenge

beviskrav vil det kunne oppstå en uberettiget forskjellsbehandling mellom investeringer i norske og utenlandske fond. For investeringer i fond innenfor EØS mener Advokatforeningen en slik forskjellsbehandling vil kunne stride mot reglene om fri kapitalbevegelse og fri bevegelse av tjenester. Finansdepartementet oppfordres derfor til å sette klarere rammer for beviskravet, og da rammer som gjør at det vil være mulig å oppfylle kravet.

7. Særlig om begrepsbruken

Lovforslaget omtaler konsekvent alt annet enn aksjeinntekter fra fondet som "renter". Etter Advokatforeningens syn er dette uheldig, da det vil kunne reise spørsmål om slike inntekter også skal regnes som renter etter andre regelsett. Eksempelvis vil de kunne inngå i netto renter etter reglene om begrensning av rentefradrag. Advokatforeningen oppfordrer derfor Finansdepartementet til å bruke et annet uttrykk for slike inntekter. En mulighet er gjennomgående å presisere at det er tale om "skattepliktig inntekt".

8. Anvendelse av aksjonærmodellen

Etter forslaget skal skjermingsgrunnlaget fastsettes på basis av aksjeandelen i det året andelshaver investerer i fondet. Advokatforeningen vil peke på at dette kan gi utilsiktet negativt utslag for andelshavere som tegner seg i nye fond. Ved tegning i et nytt fond som ennå ikke er investert, vil aksjeandelen kunne være svært liten, selv om fondet skal være et aksjefond. Etter Advokatforeningens syn bør det være en mulighet for justering for fond i oppstartsåret, for eksempel slik at andelen fastsettes ved første årsskifte.

Advokatforeningen peker også på at det vil være behov for løpende justering av skjermingsgrunnlaget på grunn av utdelinger etter de foreslåtte reglene, og at den tekniske beregningen kan bli svært komplisert. Så lenge dette innberettes maskinelt av forvalter, vil beregningen formodentlig være uproblematisk, men det vil kunne være risiko for feil på grunn av mengden av justeringer. Advokatforeningen mener dette er problematisk sett i lys av at andelshaver kan bli gjort ansvarlig for manglende kontroll med kompliserte beregninger i form av tilleggsskatt. Denne risikoen øker behovet for regler som lemper på ansvaret for kontroll av tredjemannsopplysninger.

Vennlig hilsen

Erik Keiserud
leder

Merete Smith
generalsekretær

Saksbehandler: Trude Molvik
tm@advokatforeningen.no